

Redactie Scrapes

Het Danzi Kwintet – De glorie-tijd van een unieke blazersgroep

Fluitist Rien de Reede heeft zich bijzonder ingespannen om van de vele opnamen, die het Danzi Kwintet tussen 1956 en 1970 gemaakt heeft, een selectie samen te stellen voor een nieuwe, bij Philips uit te geven CD. Voor de redactie van Scrapes¹ een goede reden om te gaan praten met de drie nog overgebleven leden van dit ensemble: Piet Honingh, Adriaan van Woudenberg en Brian Pollard. Hoewel het Danzi Kwintet al drie en twintig jaar geleden ophield te bestaan kunnen deze drie musici nog met zulk een gedrevenheid over hun kwintet spreken, dat we een bijzondere middag beleefd hebben. In het Danzi Kwintet werd gewerkt met een inzet, een analytisch-muzikale benadering en een teamgeest die welhaast uniek zijn.

Het begin

De oprichting in 1956 heeft Brian nog goed in het geheugen, want die is er van het eerste tot het laatste moment bij geweest. Vroeger was er bij de voormalige Nederlandse Opera een eigen orkest. De leden van dat orkest kregen wel eens genoeg van *Carmen* en *Traviata* en hadden daarom behoefte om daarnaast ook kamermuziek te spelen. Daarom belde fluitist Frans Vester Brian op, die toen ongeveer drie jaar in Nederland was, en maakten zij een afspraak in restaurant Keijzer, naast het Concertgebouw. Brian kende Vester alleen van een uitvoering in het Concertgebouw enkele weken tevoren, waarin Vester toen het fluitconcert van Ibert speelde. Hij werd begeleid door een klein, politiek-progressief ensemble. Zoiets bestond toen nog!

Brian: “Toen Frans de bekende trap afdaalde werd ik mij eerst bewust van een neus en daarna pas van een mens met een stukje zilver in zijn hand, maar eerst kwam die neus! Hij heeft toen fantastisch gespeeld.”

Schönberg

“In Keijzer kwam Vester direct ‘to the point’. Hij wilde het Schönberg-kwintet gaan spelen. Voor dit zeer moeilijke stuk had hij natuurlijk goede spelers nodig. Dit kwintet was alleen nog door het Philadelphia Quintet uitgevoerd en opgenomen, maar zij speelden veel langzamer dan voorgeschreven. Zo moeilijk is het. Maar Vester wilde het doen volgens Schönbergs ideaal. Het is echter een onvoorstelbaar moeilijk stuk. ‘Onspeelbaar’ werd ervan gezegd. Zowel de ritmiek, de dynamiek als de grote intervallen gaven zeer veel problemen. Het was de eerste compositie van Schönberg in het zuivere twaalftoons-stelsel. Het was meer een oefening in compositietechniek dan een concertstuk – maar wel een werk van enorme muzikaal-historische betekenis. We hebben er twee opna-

v.l.n.r. Adriaan van Woudenberg, Piet Honingh, Brian Pollard;

men van gemaakt en we hopen nog altijd dat, na onze eerste CD voornoemd, ook Schönberg nog eens op CD uitkomt. Aan dat kwintet hebben we het legendarische aantal van 82 repetities besteed. Dat vroeg een enorme inzet en motivatie en die werd opgebracht, omdat we ons er allemaal van bewust waren een bijzondere missie te vervullen. De eerste uitvoering was in Amstelrust, een buiten aan de Amstel, met voor de pauze het kwintet van Pijper. Het was een fantastische uitvoering. We hebben het ook eens in de solistenkamer van het Concertgebouw voor George Szell gespeeld. Szell, die anders altijd wat te zeggen had, bleef er stil van. Zo hebben we ook eens gespeeld voor Hans Rosbaud. Hoe kan een componist nu een lagere c aan de fluit geven en tegelijk een hoge c aan de hoorn? Dan hoor je de fluit toch niet. Rosbaud zei: ‘Maar toch is het een andere kleur als de fluit niet speelt!’

Schönberg hebben we ook gespeeld bij een lezing van Pierre Boulez over het twaalftoons-systeem, ter illustratie, voor de ‘Vrienden van het Residentie Orkest’, en in Moskou in 1969, voor de Bond van Componisten. Dit kwintet bevat de merkwaardigste klanken (*Brian barst los in een verwoestend gezang dat we helaas niet kunnen weergeven, red.*). En toch is het een prachtig stuk. Het doorbreekt alle traditionele dimensies. Het is een doorbraak naar een nieuwe muziekwereld. Maar als je het helemaal doorgrond hebt dan kom je erachter dat het in wezen een zuiver romantisch werk is, met schitterende muzikale lijnen.” (Brian trakteert ons nu op zeer lyrisch gezang).

Ontwikkelingen

De andere leden van het kwintet – v r het Schönberg-project – waren Leo Driehuis (hobo), Pem Godrie (klarinet) en Marius Hoving (hoorn). Zij speelden ook bij de Opera, en het kwintet heette in het begin dan ook ‘Opera kwintet’. De fagottist van de opera voelde zich niet zo zeker in een meer solistische rol, en daarom werd Brian gevraagd. De directie van het Concertgebouworkest was er niet gelukkig mee dat Brian in een ‘Opera’-kwintet speelde, dus werd de naam veranderd. En die nieuwe naam berustte op een misverstand. “Vester dacht dat Danzi de eerste componist was die een blaaskwintet had geschreven, en daarom werd het ‘Danzi Kwintet’. Veel later bleek dat niet Danzi maar Cambini die eer toekwam. En de nieuwe naam heeft vaak tot misverstanden geleid. Zo werden we ooit in Minsk aangekondigd als ‘Vijf dansers uit Amsterdam’. Eens vroeg een journalist iets en Frans Vester werd erbij gehaald. De journalist dacht dat Frans Vester Franz Danzi was en schreef dat ook in zijn krant.”

De werkwijze

“In het kwintet werd uiterst gedisciplineerd gewerkt, met duidelijke regels. Zo was het absoluut verboden om door elkaar te spreken (*ook bij dit gesprek werd deze regel ingesteld, maar wel regelmatig overtreden, red.*). Er werd alleen begonnen als iedereen klaarzat. Bij andere ensembles kwam het regelmatig voor dat je met twee van de tien begon. Maar dat is niet economisch en ook niet goed voor de teamgeest. Verder was ieder kwintetlid verplicht zijn partij te vergelijken met de partituur en zo nodig te corrigeren. Ook was het een voorschrift dat iedereen zijn partij gestudeerd had voor de repetitie begon, zodat de repetitie alleen gebruikt werd voor ensemble-studie. En er was ook nooit iemand te laat. We repeteerden maandag, dinsdag en donderdag steeds drie uur. En iedereen was er altijd. Wie de leiding had? Iedereen was vrij om iets te zeggen. Wij waren als vijf vingers aan één hand. Eigenlijk had Vester de muzikale leiding.”

Vrij snel nam Koen van Slogteren de plaats in van Leo Driehuis, en verving Adriaan van Woudenberg Marius Hoving. Er werd ook regelmatig voor de radio gespeeld en dat was toen nog ‘live’. Een ware zenuwtoestand, die niet iedereen even goed aankon. Door de enorme inspanningen, besteed aan Schönberg, was er een hecht blaaskwintet ontstaan. En er werd toen ook een breed repertoire opgebouwd, met Danzi en Reicha en andere klassieke werken.

Moderne muziek

Was het publiek toen rijp voor moderne muziek? Dat had niet de tijd om het stuk 82 keer te horen. “Dat moet je vergelijken met de begintijd van Mengelberg. Die speelde één deel van Mahler, en soms ook eenzelfde deel twee keer achter elkaar om het publiek te laten wennen. En dan nog hoorde je na afloop in de tram: ‘We zeggen ons abonnement op.’ Zo zagen wij

ons werk ook als een opvoedende missie.

In de jaren ‘60 was de tijd rijp voor dit soort muziek. We hebben héél veel gloednieuwe muziek gespeeld en daar was toen echt een publiek voor. Er zijn dan ook componisten die we ons nog met plezier en respect herinneren. Bijvoorbeeld Rob Du Bois, Jan van Vlijmen, Daniël Ruyneman en Peter Schat. Schat is met zijn *Improvisations and Symphonies* heel belangrijk geweest. Dat werk hebben we over de hele wereld gespeeld. Schat is een echte vernieuwer, en hij is ook veel op de repetities geweest. Hij was een leerling van M ty s Seiber, die zelf ook een schitterend kwintet heeft geschreven: *Permutazione a cinque*. David Porcelijn, toen fluitlerling van Frans Vester, heeft twee kwintetten geschreven. En dan zijn er nog Rudolf Escher en Otto Ketting. Eisma heeft ook een heel goed stuk geschreven. En Mischa Mengelberg schreef een voor de jaren ‘60 typerend werk: *Omtrent een Componistenactie*. Een tegelijk idioot en fantastisch stuk. Met bijvoorbeeld het geluid van neervalende ping-pongballen, en ook een lage blokfluit, met op de laatste uitvoering Frans Brüggem. Het werk bestond uit recitatieven en ‘reacties’. De teksten waren brieven van belangrijke mensen uit de muziekwereld als Flothuis en Wagemans. Dat heeft nog een enorme toestand gegeven – wat natuurlijk ook de bedoeling was. Het was eigenlijk een moderne vorm van toneel. In de Ijsbreker hebben we het eens twee keer achter elkaar gespeeld. Een geweldig stuk, maar we hebben Mischa toch maar niet gevraagd er nog een paar te schrijven. *Refrains and Choruses* van Harrison Birtwistle hebben we o.a. op het Edinburgh Festival gespeeld.

De Rus Denisov heeft ook een afgrijselijk moeilijk stuk geschreven. Het eerste deel leek wel de vissersvloot van Scheveningen: een zee van vlaggetjes, oftewel een massa aan 64-ste noten en rusten. Dat deel hebben we helemaal overgeschreven en er zestienden van gemaakt, om het tenminste te kunnen lezen.”

Buitenland

Het Danzi Kwintet kreeg steeds meer ambities en wilde ook naar het buitenland. Er werd een folder gemaakt en rondgestuurd. Hierop kwam een aantal reacties, waaronder een uitnodiging van een moderne muziek-festival uit Warschau en een uit Israel. “In Polen hebben we ook gespeeld met althobo i.p.v. hoorn, en toen is Jaap Stotijn, die destijds al met pensioen was, meegegaan.

In de loop der jaren heeft het kwintet vijf tournees door Amerika gemaakt, twee door Israel en drie door Canada. En verder hebben we door heel Europa opgetreden, met veel succes en vaak schitterende recensies.” San Francisco Chronicle, 27-3-1969: *‘All musicians are fabulous masters of their own instrument. Each instrument glows with its unique color. In ensemble they radiate a perfection of pitch, intonation, dynamics and intellectual understanding that is a joyous thing to hear.’*

Een verandering

Op een gegeven moment werd het Pem Godrie allemaal wat veel en hij verliet het kwintet. Brian benaderde toen Piet Honingh, die naast hem in het Concertgebouworkest speelde. Als 'auditie' moest Piet een heel moeilijk stukje van Seiber 'tikken'. Hij deed dat goed en was aangenomen. Piet speelde toen pas kort in het Concertgebouworkest en zag het kwintet als n g een grote nieuwe uitdaging.

En hoe beleefde Piet Honingh zijn plotselinge entrée? "Het was direct een ongelooflijke ervaring. Ik moest enorm intensief gaan studeren. Ik had al weinig tijd en er moest ook direct opgetreden worden. Ik had al snel door dat iedereen zijn zegje mocht doen, maar dat Brian een belangrijke rol speelde en Frans Vester eigenlijk de leiding had. En die kende ik helemaal niet. Wel heb ik onvoorstelbaar veel van hem geleerd. Mijn opleiding was nog zeer traditioneel geweest, en ik was dus ook niet echt voorbereid op al die moderne muziek. Maar kennelijk lag die muziek mij en ik heb het altijd fantastisch gevonden. Ik heb ook nooit enige restrictie gevoeld voor welke moderniteit dan ook. Ik was er gek op! We zijn toen ook heel snel naar elkaar toegegroeid. En dat moest ook wel omdat er steeds iets anders kwam.

Ik werd ook meteen in het diepe gegooid, want het kwintet deed in hetzelfde jaar mee aan een festival in Alpbach (Oostenrijk). Daar werd o.a. Schönberg gespeeld voor coryfeeën als Stockhausen. Diens kwintet - *Zeitmaße* - heeft ons ook zeer veel moeite gekost. Het is nog veel moeilijker dan Schönberg, en toch hebben we maar 16 repetities nodig gehad. Inmiddels waren we dus veel meer gevormd als kwintet. Als je eenmaal een bepaald niveau hebt dan kan je alles aan. We hebben dus ook nooit een stuk afgewezen omdat het te moeilijk was."

De Klassieken

"We deden dus heel veel pionierswerk. Maar we - vooral Adriaan van Woudenberg - wilden toch ook het klassieke repertoire uitvoeren. En - vindt Adriaan - die oude stukken zijn in bepaalde opzichten moeilijker dan de moderne, en met heel andere moeilijkheden. Als Vester steeds weer met van die moderne stukken aankwam dan verlangde Adriaan wel eens naar een mooie Reicha-solo. Uiteindelijk werd die wens dus toch vervuld, en werden Danzi en Reicha met dezelfde intensiteit en oor voor detail aangepakt als de nieuwe muziek."

Oude instrumenten

"Op een gegeven moment gingen we naar het Haags Gemeentemuseum, om ook oude instrumenten uit te proberen. Daar hebben we toen met veel plezier, maar ook met veel problemen op gestudeerd. We deden toen ook dingen die onmogelijk waren. Zo speelden we eens voor de pauze op oude en na de pauze op nieuwe instrumenten. En dat was extra moeilijk."

Koen

"Koen was niet alleen een excellent hoboïst maar ook een zeer vaardig zakenman. Hij werd dan ook de zakelijk leider, die vele deuren die op een kiertje stonden heeft weten te openen. Zo kreeg hij als eerste subsidie los voor ons als kamermuziek-ensemble. Dat heeft hem vele gesprekken in Den Haag gekost, maar daar hebben vele ensembles later van geprofiteerd. Op zich zelf was de organisatie, met Frans als muzikaal en Koen als zakelijk leider, ideaal.

Inmiddels reisde het kwintet dus de hele wereld rond. Je moest echt een eenheid zijn om al die tournees op een aangename manier door te komen. Ook als je bij lang wachten op een vliegveld flauwe streken ging uithalen. Zoals dat dollar-biljet aan een draadje. Je moet wel om de tijd door te komen. Eens moest er aan het einde van een tournee door Duitsland lang op een vliegtuig gewacht worden. Koen had in een koffertje de opbrengsten in cash. Maar... toen kwam er een heel mooi KLM-meisje langs. 'Ik moet even weg' zei Koen, en hij ging er achteraan. De andere vier keken elkaar aan en het koffertje werd achter de andere bagage gezet. Juist op tijd kwam Koen weer terug: 'Jongens, we moeten direct naar het vliegtuig'. En dat werd nog net gehaald. In Keulen aangekomen namen we een taxi naar de studio. Aldaar kon Koen het koffertje niet vinden en hij brulde naar de chauffeur: 'Direct terug naar het vliegveld!' Nu zou de grap ons geld gaan kosten en daarom zeiden we: 'Koen, zoek je dit?' Koen barstte uit in een verschrikkelijke drifbui. Hij schopte zelfs een tegel kapot. Dat was Koen: de tegel was stuk maar Koen niet.

Fagottist Jos de Lange over het Danzi Kwintet
Het Danzi Kwintet is voor mij in zijn glorie dagen altijd een voorbeeld geweest van hoe je muziek moet maken. Ik geef leerlingen nog wel eens bandjes met hun vertolkingen mee om te horen hoe je ensemblespel uitvoert. Die oude Danzi-Kwintet-leden waren zo goed op elkaar ingespeeld. Dat hebben ze bereikt door jarenlang met elkaar op te trekken. Hun wijze van spelen heeft iets 'rubberachtigs', wat betekent, dat zij heel vrij in de maat spelen. Als je hun spel vergelijkt met bijvoorbeeld dat van het ensemble Wien-Berlin dan is dat een verschil van dag en nacht. Het Danzi Kwintet heeft duidelijk nagedacht over de gespeelde composities en dat is in deze tijd eigenlijk een zeldzaamheid. Zij hebben de moed gehad om ruim tachtig repetities aan het Schönberg-kwintet te besteden. Dat kan je je nu niet meer voorstellen. Ook hun durf om op historische instrumenten te gaan spelen was een pioniersdaad.

v.l.n.r. Frans Vester, Koen van Slogteren, Adriaan van Woudenberg, Brian Pollard, Pem Godrie.

Eigenlijk kunnen we een bestseller schrijven met al onze ervaringen en belevenissen, met vaak Koen als middelpunt. Koen was een soort Tjil Uilenspiegel die, als hij op een stoel ging zitten, er doorheen zakte. Op een repetitie in Hilversum had hij eens zijn muziek vergeten en ging direct met de de auto naar Amsterdam heen en weer. Aangekomen merkte hij dat hij ook zijn rieten niet bij zich had en hij ging weer heen en weer. Hij logeerde eens bij Jan Spronk maar kon niet slapen door een storend geritsel dat maar niet ophield. Het was een muis in een loopmolentje. Koen stond op maar gooide iets om toen hij die kamer met de muis binnenging. Het was een rekje met cactussen. En daar liep hij natuurlijk ook op blote voeten doorheen.”

Adriaan

Adriaan probeerde – meer dan de anderen – op tournees het aangename met het nuttige te verenigen. Hij wilde vooral ook zijn hobby voor de fotografie uitleven. Vester had daar weinig begrip voor en gaf hem de bijnaam ‘Mister tourist’. Adriaan en Frans hadden ook veel discussie over de hoorn-toon. Adriaan was opgeleid met de oude Duitse school, waar je je hand op een bepaalde manier in de beker houdt, waardoor een ronde toon ontstaat. Andere hoornscholeleren produceren een wat helderder, soms wat scherpere toon, die Frans liever hoorde.

Adriaan: “Maar zeg eens tegen een zanger of een cellist dat hij mooi zingt/speelt, maar dat hij zijn toon moet aanpassen. Dan raak je aan een gevoelige snaar! Als Frans zei dat Schönberg iets anders was dan Beethoven dan was ik natuurlijk bereid om me aan te passen voor dat stuk, maar niet om mijn hele timbre zo maar weg te geven.”

Opmerkelijk was dat met de oude instrumenten de hoorn beter met de houtblazers mengde. Achttiende-eeuwse hoorns geven een wat weker geluid.

Brian heeft overigens nooit met een hoornist gespeeld die beter paste in de kamermuziek dan Adriaan. Op een tournee door Duitsland werd Adriaan eens vervangen door een beroemde Duitse hoornist. De hele tournee heeft Brian alleen maar hoorn gehoord; soms 32 maten alleen maar begeleidingsnootjes. Brian moet bij Adriaan vaak denken aan een Dickenspersonage, een klein jongetje, de ‘Artfull Dodger’. Die kent alle straatjes en steegjes van het oude Londen. En dat moet een hoornist in een kwintet ook weten. Dan is hij als een spin in het web. En zo speelde Adriaan. “Het heeft me ook helemaal geen moeite gekost zo te spelen. Het ligt nu eenmaal in mijn aard om een bemiddelende rol te spelen, om de kool en de geit te sparen als dat nodig is. Eerder sprak Brian over het kwintet als de hand met de vingers. Maar we gebruikten ook wel het model van een bol, die steeds in stand moest blijven. En daar speelde ik natuurlijk ook een belangrijke rol in. Ik zat centraal, met rechts fluit en hobo en links klarinet en fagot. Dat alleen al gaf me een bemiddelende rol. En ik probeerde ook nooit mooi hoorn te spelen, opdat ze zouden denken ‘hoor die geweldige hoornist eens’, maar het kwintet als geheel moest goed klinken; die instelling hadden we trouwens allemaal. Maar toch kreeg ik wel de meeste kritiek van Frans over de toon.”

Piet

En dan de komst van Piet.

Brian: “Piet komt uit Noord Holland. En de mensen uit Noord Holland kijken heel ver, want er is niets te zien in die vlakte. De dijk is heel ver. En met zijn gezonde verstand bracht hij een frisse wind in het kwintet. En zijn bijzondere eerlijkheid en positieve instelling werkten als zonneschijn. En hij had ook een enorme inzet. De klarinet moet niet – zoals de hoorn – in een spinneweb gaan zitten, maar die moet heerlijk vrijuit spelen, met intelligent en sensitief solospel. En d t kon Piet”. En Piet zelf: “Dat een kwintet zo lang kan blijven bestaan komt vooral door het bij elkaar passen van de vijf mentaliteiten.”

Brian

Piet vervolgt: “Brian had een enorme muzikale inbreng, maar hij kon dat ook relativeren. Het was nooit zo dat het dan ook z (klap!) moest gebeuren.” Brian: “Dat hebben we wel geleerd in de loop der jaren. Op een van de eerste repetities vroeg Adriaan mij een noot zuiver te spelen en vijf minuten later om een noot zachter te spelen. Toen dacht ik: ‘Ik zeg niets meer’. En er ontstond een heel vervelende situatie. Maar als je er open voor staat dan leer je daarvan.” Brian: “Je moet nooit een ezel vragen om te vliegen, want dat kan ie niet. De laatste tijd ben ik Mahlers Eerste Symfonie aan het beluisteren. In 1954 speelden we dat stuk met Kubelik in Chicago. Een fantastische uitvoering. Kubelik heeft ieder van ons als dank een

Jan Spronk over de 'Danzi-boys'

Mijn eerste concerten met het Danzi-kwintet vonden plaats in Reggio nell'Emilia en Rome. Dat zal 1973 geweest zijn. Bij de repetities in Amsterdam daaraan voorafgaand maakte ik meteen mijn eerste fout. Elke groep of ensemble heeft zijn eigen rituelen, en een van de rituelen van het Danzi Kwintet was het geven van een hand bij het begin van de repetitie, maar ook bij het einde. Aangezien het laatste werk, dat gerepeteerd werd, een kwartet van Rossini was, zonder hobo, kon ik dus eerder weg. Ik groette in het algemeen en ging. Maar ik vond het een beetje vreemd dat vier van die keurige heren mij schaapachtig bleven nakijken. Naderhand vertelde Adriaan me wat ik misdaan had. De samenwerking met deze 'Danzi-boys' geldt voor mij nog steeds als de leukste tijd van mijn hele loopbaan. Maar ook als de muzikaal vruchtbaarste. Op een leeftijd van achtentwintig valt er immers op het gebied van ensemblespel, interpretatie, enz. nog heel veel te leren. En... je leerde voortreffelijk handen schudden.

speciaal ontworpen medaille gegeven. Ik wilde dus een plaat hebben van Kubelik met deze Mahler. En hij heeft een plaat gemaakt, met het Münchens orkest. Het is niet te vreten! Uitstekende musici, maar dat orkest weet niets van Mahler af. In 1954 waren veel van onze orkestleden nog uit de tijd van Mengelberg, en we speelden van de partijen van Mengelberg. Alles stond in de partij, hoe je het moest spelen. Het maakte niet uit welke dirigent er kwam. Ik zal ook nooit die repetitie van de grote symfonie van Schubert met Fritz Lehmann vergeten. Wij speelden ons vertrouwde tempo en na acht maten lag hij twee maten voor. 'Mogen we het nog een keer doen?' En weer ging het zo. Wij gingen uit van de Concertgebouw-akoestiek en van onze traditie. Lehman was waarschijnlijk een drogere akoestiek gewend. Ik ben dus weer op zoek gegaan omdat er geen opname is van Mengelberg van Mahlers Eerste. Toevallig heb ik toch een fantastische opname gevonden, van Bruno Walter met de Columbia Broadcasting Corporation. Als Giulini kwam dan bracht hij zijn eigen muziek mee, en Bernstein ook. Toen Haitink begon liet hij ook de muziek vervangen. Een orkest is als een vat whisky. Je tapt een liter af en later vul je dat weer aan. Bij een orkest verdwijnen vijf leden en er komen vijf nieuwe voor terug. Voor hen is dan muziek waar alles al bijgeschreven is als een opgemaakt bed. Zo is dus de cultuur en traditie van een ensemble essentieel. Dat hebben we ook zo ervaren met het kwintet."

Frans

Adriaan: "Frans Vester was zeer intelligent en had ontzettend veel meningen – je zou er een boek over kunnen schrijven – maar hij kwam niet tot een wezenlijke uitspraak. En daardoor kan een ensemble blijven bestaan. Als iemand, al heeft hij ook nog zo'n achtergrond – zijn mening gaat doordrukken, dan ligt de groep in een mum van tijd uit elkaar. Als Frans echt iets wilde, dan zocht hij een weg via uiterst veel omwegen. Of hij begon te kankeren – dat kon hij ook heel goed. Wel vermeid hij iedere confrontatie." In feite heerste daarbij vaak een spanning tussen de twee 'moeilijke' karakters: Frans en Koen, waarbij Koen ook nog een uiterst explosieve persoonlijkheid had. In 1970 werd die situatie onhoudbaar en is Koen vertrokken. In 1978 kreeg Frans problemen met een vinger, en dat is het einde van het kwintet geworden. Jan Spronk, de laatste hoboïst, en Adriaan hadden wel willen doorgaan om zich geleidelijk door jongeren te laten vervangen. Maar Vester vond dat het kwintet was 'uitgepraat'. Het had bij een bepaalde periode gehoord en die was toen voorbij. Vester was ook uitgekeken op het repertoire voor blaaskwintet, met uitzondering van Schönberg en Reicha.

Andere hoboïsten

Na Koen zijn er meerdere hoboïsten geweest: Maarten Karres, Han de Vries, Marion Mosler en toen Jan Spronk, een leerling van Koen. Het was wel heel moeilijk om aan andere hoboïsten te wennen. Maarten Karres was een uitstekende hoboïst, maar de anderen vonden hem eigenlijk veel te zachtmoedig en te aardig. En Han de Vries, die het Concertgebouw had verlaten om meer solistisch te kunnen optreden, had inderdaad een meer individualistische instelling dan het kwintet gewend was. In die tijd waren er wel meer musici die hun orkest verlieten voor kamermuziek en een lespraktijk. Vester wilde dat ook de leden van het kwintet hun orkest zouden verlaten. Maar in die tijd was er ook nog de instelling dat een plaats in het Concertgebouworkest een baan voor het leven was. En zo voelden Piet, Adriaan en Brian dat ook. Adriaan: "Het is wel opmerkelijk dat die mensen die – soms met veel misnoegen – het orkest verlieten, toch steeds braaf in hun CV vermelden dat ze een solo-plaats in het Concertgebouw hebben bekleed. Maar Jan Spronk was een blijver: een rots in de branding!" (*De kijk van Jan Spronk op het Danzi Kwintet hebben we in een kadertje opgenomen, red.*)

De mentaliteit

Brian: "Tijdens dit gesprek word ik mij er weer eens van bewust dat iedereen een volstrekt eigen inbreng heeft gehad. Maar steeds met de intentie 'naar het midden' toe te komen. En pas als je er niet zit om er voor jezelf iets uit te halen maar als je je wilt geven dan groeit er een echt ensemble. En wat is een blaaskwintet? Een kalkoen met een nachtegaal, een kraai en een lijster. Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is! En ook hebben wij van het begin af gebruik gemaakt van

elasticiteit, gebaseerd op ademhaling en van 'golven'. Het hele leven bestaat uit golven, en zeker de muziek. En we bliezen niet recht toe recht aan maar ons spelen was als 'ademen'. Daardoor bereikten we samen eenzelfde golfbeweging en elasticiteit. Je kan niet iets goeds bereiken zonder er hard voor te werken."

Scriptie

In 1988 heeft Rineke Smilde een doctoraalscriptie geschreven over het Danzi Kwintet, een zeer lezenswaardig werk, waarin ook alle feitelijkheden goed en duidelijk zijn vermeld (*we hebben er voor dit artikel ook dankbaar gebruik van gemaakt, red.*). Zo heeft het Danzi Kwintet 147 verschillende werken uitgevoerd. Daarvan zijn er 51 opgenomen; veel van die opnames zijn ook op LP verschenen. Deze studie is in feite voor Frans Vester gemaakt en in de meer subjectieve beschouwingen domineren wel erg zijn meningen en inzichten. Smilde's eerste conclusie is ook een goede slotzin voor dit artikel: 'Wie met een partituur in de hand naar een opname van het Danzi Kwintet luistert, merkt dat de interpretatie in de eerste plaats gericht is op de verduidelijking van de muzikale inhoud. Dat maakt mijns inziens de vertolkingen van het Danzi Kwintet bijzonder'.

Op de onlangs uitgekomen CD 'Danzi Quintet' wordt gespeeld in de bezetting: Frans Vester, Koen

van Slogteren, Piet Honingh, Adriaan van Woudenberg en Brian Pollard.

De werken zijn:

A. Reicha: Quintet in G, op. 99 nr. 6

A. Reicha: Quintet in f, op. 99 nr. 2

G. Onslow, Quintet in F, op. 81

Het nummer is: Philips, Dutch Masters, Volume 56.

NFG-leden kunnen de CD bestellen tegen de gereduceerde prijs van 27,50 (incl. porto) door dit bedrag over te maken op giro 48101 van NFG, Amsterdam, onder vermelding van 'CD Danzi Kwintet'; Belgische leden kunnen BEF 550 overmaken op rekening nr. Generale Bank 220-0042586-39 t.n.v. NFG, Amsterdam, onder vermelding van 'CD Danzi Kwintet'.

¹ Dit interview is met toestemming overgenomen uit het hobo- en fagotblad *Scrapes*, jaargang 8 nr. 1, januari 2001.